

Elektroninis parašas

Funkcija ir tikslas :

- ***Elektroninis parašas*** – tai *elektroninė priemonė, kuri naudojama patvirtinti asmens tapatybę ir pasirašyti dokumentus elektroniniu būdu.*
- Elektroninis parašas gali atlikti teisinius veiksmus, tokius kaip sutarčių pasirašymas ar dokumentų patvirtinimas, internetu, užtikrinant, kad dokumentas nėra pakeistas po pasirašymo.
- Elektroninis parašas ***turi tą pačią teisinę galią kaip ir ranga pasirašytas dokumentas,*** tačiau jį galima naudoti tik tuose procesuose, yra užtikrinamas autentifikavimas ir duomenų saugojimas.
- Dažnai elektroninio parašo naudojimas susijęs su specialiais įrankiais, tokiais kaip **e. parašo kortelės** arba **elektroninės tapatybės patikros** programos (pvz., naudojant „Smart-ID“ arba „ID pažymėjimą“).
- Elektroninis parašas taip pat ***užtikrina, kad pasirašytas dokumentas negali būti pakeistas be parašo savininko žinios,*** todėl šis įrankis yra labai svarbus elektroninės valdžios ir kitų skaitmeninių paslaugų srityse.

Kaip veikia e. parašas?

- ***Elektroninis parašas*** naudoja šifravimą ir specialų algoritmą, kad užtikrintų dokumentų tikrumą.
- Paprastai, naudojant e. parašą, asmens tapatybė patvirtinama naudojant slaptažodį, PIN kodą ar kitus autentifikacijos metodus.

Elektroninio parašo privalumai

- ***Teisinė galia***: Elektroninis parašas turi tinkamą teisingą galią kaip ir fizinis parašas, jei jis atitinka teisės aktų reikalavimus. Daugelyje šalių, įskaitant Lietuvą, elektroninis parašas laikomas galiojančiu teisiniuose dokumentuose.
- ***Patogumas***: Elektroninis parašas leidžia pasirašyti dokumentus nuotoliniu būdu, nes nereikia spausdinti, pasirašyti ranka ir vėl skenuoti ar siųsti dokumentus. Tai labai patogu tiek asmenims, tiek verslams.
- ***Saugumas***: Elektroninis parašas naudojant šifravimą, kad pasirašytas dokumentas negali būti pakeistas po pasirašymo. Tai apsaugota nuo sukčiavimo ir garantuoja dokumentų vientisumą.
- ***Greitis ir efektyvumas***: Dokumentų pasirašymas elektroniniu būdu sutaupo laiką, nebereikia fizinio pasirašymo, dokumentų siuntimo ar laukimo.

Elektroninio parašo tipai

- **Paprastas elektroninis parašas:** Tai gali būti, pavyzdžiui, **asmeninis skaitmeninis įrašas**, paprastas elektroninis įrašas, kuris gali būti piešiamas, rašomas ar įvedamas, tačiau neturi saugumo priemonių ir teisinio pripažinimo, kaip sertifikuotas ar pažangus elektroninis parašas. Jis neturi tokio aukšto teisinio statuso ir gali būti *naudojamas tik neformaliose situacijose*.
- **Pažangus elektroninis parašas:** Šis parašas yra labiau saugus, nes jis susietas su konkrečiu asmeniu ir yra sukuriamas **naudojant specifinius įrankius** (pvz., elektroninę tapatybę ar išmaniuosius įrenginius).
- **Kvalifikuotas elektroninis parašas:** Tai pats aukščiausias elektroninio parašo tipas, kurį **teikia** patikima **sertifikavimo** institucija. Kvalifikuotas parašas turi teisinę galią ir yra labai saugus, nes jis naudoja stiprų šifravimą ir atitinka griežtus teisės aktų reikalavimus.

Kriterijus	Sertifikuotas e. parašas	Pažangus e. parašas	Paprastas e. parašas
Teisinė galia	Turi teisinę galią, atitinka eIDAS reglamentą.	Turi teisinę galią, atitinka eIDAS reglamentą.	Neturi teisinės galios, nėra oficialiai pripažintas.
Saugumas	Aukštas saugumo lygis, naudojamas tapatybės patikrinimas ir saugi autentifikacija (pvz., smart kortelės, PIN kodai).	Aukštas saugumo lygis, užtikrina asmens tapatybę ir saugumą, tačiau dažniausiai naudojamas ne tiek daug patikimų metodų.	Žemas saugumo lygis, dažnai tik pasirašymas arba skaitmeninis atvaizdas.
Autentifikavimas	Naudojamas aukštas autentifikavimas (pvz., ID kortelės, smart kortelės, Smart-ID).	Naudojamas patikimas autentifikavimas, bet ne visada tiek saugus kaip sertifikuotas.	Autentifikavimas nėra būtinas arba jis labai minimalus.
Dokumentų nekeičiama garantija	Užtikrina, kad dokumentas negali būti pakeistas po pasirašymo.	Užtikrina, kad dokumentas nebus pakeistas, bet su mažesniais saugumo reikalavimais.	Nesuteikia garantijų, kad dokumentas nėra pakeistas po pasirašymo.

Kriterijus	Sertifikuotas e. parašas	Pažangus e. parašas	Paprastas e. parašas
Naudojimo galimybės	Naudojamas oficialiose ir teisinėse situacijose (pvz., sutartys, mokesčių deklaracijos).	naudoti oficialiose situacijose, bet su mažesniais reikalavimais (pvz., elektroniniai sutarčių pasirašymai).	Naudojamas paprastose situacijose, kur nėra teisinio reikalavimo (pvz., neformalus susitarimas).
Sertifikavimo paslauga	Išduodamas ir valdomas sertifikavimo paslaugų teikėjų pagal teisinius reikalavimus.	dažnai išduodamas per elektroninio pasirašymo paslaugas (pvz., „Smart-ID“, tačiau be sertifikavimo).	Nereikia sertifikavimo paslaugos; tiesiog įrašomas parašas arba piešiamas skaitmeninis atvaizdas.
Pavyzdžiai	Elektroninės sutartys, teisiniai dokumentai, finansinės operacijos.	Elektroninės sutartys, kai nėra labai aukšta sauga, bet reikalingas patikimas autentifikavimas.	Neformalus susitarimas, interneto paslaugų sutarčių patvirtinimas.
Reguliavimas	Griežtai reguliuojamas pagal eIDAS reglamentą ir nacionalines teises.	Taip pat reguliuojamas pagal eIDAS reglamentą, bet gali turėti tam visą išimčių.	Nereglamentuojamas pagal eIDAS reglamentą; teisinė galia priklauso nuo šalies ir konteksto.

eIDAS (*Elektroninės tapatybės ir paslaugų teikimo reglamentas*) – tai Europos Sąjungos reglamentas, kuris nustato dėl elektroninių identifikavimo sistemų ir elektroninių paslaugų teikimo Europos Sąjungoje.

- eIDAS reglamentas buvo priimtas 2014 metais ir įsigaliojo 2016 m. liepos 1 d., siekiant užtikrinti saugumą, patikimumą ir interoperabilumą elektroniniuose pasirašymuose ir elektroninėse tapatybėse per visą ES.

- [Video](#)

Pagrindiniai tikslai ir privalumai:

- *Saugumas ir patikimumas:* Pagrindinis tikslas – sukurti saugų ir patikimą teisinį ir techninį pagrindą elektroniniams parašams, tapatybėms ir paslaugoms.
- *Interopera:* Užtikrinti, kad turimos šalys ir paslaugų teikėjai galėtų lengvai bendrauti ir naudoti elektronines paslaugas tarp šalių, nuo nacionalinių skirtumų.
- *Teisinis pripažinimas:* Elektroniniai parašai ir identifikavimo metodai turi būti pripažįstami visoje ES

- eIDAS reglamentas nustato, kaip turi būti naudojamos **elektroninės tapatybės visoje ES**. Tai leidžia naudoti vieningą ir patikimą identifikavimą internete.
- Reglamentas apibrėžia elektroninių **identifikavimo lygmenų reikalavimus**: pagrindinis , pažangus ir aukšto lygio identifikavimas, užtikrinti nuo saugumo reikalavimų.
- **eIDAS** reglamentas taip pat apibrėžia **elektroninio parašo tipus**.
- eIDAS reglamentas **reguliuojamas elektroninių paslaugų teikimas**, užtikrina jų saugumą ir teisėtumą visoje ES. Tai apima paslaugas kaip elektroninių parašų teikimas, elektroninių dokumentų saugojimas , elektroninė sutartis , elektroninis siuntimas ir kt.
- eIDAS reglamentas **reikalauja, kad kvalifikuotų paslaugų teikėjai būtų sertifikuoti** ir reguliuojami pagal nacionalinius bei Europos teisės aktus. Elektroninių parašų sertifikavimo paslaugos turi būti teikiamos tik pagal paskirtį, siekiant užtikrinti paslaugų patikimumą ir saugumą.
- Reglamentas **reikalauja**, kad **visos elektroninės paslaugos ir identifikavimo sistemos būtų saugios**, kad užtikrintų tapatybės apsaugą, duomenų saugumą ir privatumą .
- eIDAS reglamentas užtikrina, kad valstybės narės turi bendrus saugumo standartus , kurių privalo laikytis tiekėjų paslaugų teikėjai, tiek naudotojai.

Elektroninio parašo naudojimo sritys

- ***Valstybės institucijose:*** Lietuvoje e. parašas naudojamas prisijungiant prie įvairių e. valdžios paslaugų, tokių kaip mokesčių deklaravimas, sveikatos paslaugos („E. sveikata“), socialinės išmokos, ir kt.
- ***Versle:*** E. parašas leidžia pasirašyti sutartį, turi būti patvirtinta, kad jie yra teisėti ir nekliudomi, dažnai naudojamas susitarimas tarp verslo partnerių, tiek su klientu.
- ***Teisinėse procedūrose:*** E. parašas gali būti naudojamas elektroniniuose teismuose, kai reikia pateikti dokumentus ir pasirašyti teisinio pobūdžio dokumentus.
- ***Bankininkystėje:*** Elektroninis parašas leidžia atlikti saugius finansinius sandorius internete, pvz., autorizuojant banko operacijas.

Elektroninio parašo saugumo aspektai

- ***Slaptažodžiai ir PIN kodai:***

Norint pasirašyti dokumentą elektroniniu parašu, yra slaptažodžių arba PIN kodų, kurie užtikrina tapatybės patikrinimą.

- ***Kvalifikuoti sertifikatai:***

Elektroninio parašo paslaugas teikia sertifikavimo institucijos, kurios išduoda kvalifikuotą sertifikatą, kad užtikrintų pasirašytojo tapatybę.

- ***E. parašo sertifikavimas*** – tai procesas, kurio metu patikima ir oficiali institucija (*dažniausiai sertifikavimo paslaugų teikėjas*) išduoda elektroninį sertifikatą, kuris garantuoja elektroninio parašo tikrumą ir galiojimą.
- Sertifikavimas užtikrina, kad asmuo, pasirašydamas elektroninį dokumentą, yra teisiškai atsakingas už savo veiksmus, ir kad parašas buvo sukurtas naudojant patikimą ir saugų metodą.

Pagrindiniai e. parašo sertifikavimo etapai:

- ***Tapatybės*** - prieš išduodant sertifikatą, asmens tapatybė yra patikrinama pagal atitinkamas procedūras, pavyzdžiui, asmuo gali būti identifikuotas naudojant ID , Smart-ID arba kitas tapatybės patvirtinimo priemones. Tai užtikrina, kad parašas priklausytų tikram asmeniui.
- ***Sertifikato išdavimas*** - Po tapatybės patikrinimo išduodamas elektroninis sertifikatas , kuris saugo informaciją apie asmens tapatybę ir užtikrina galiojimą. Sertifikatai gali būti saugoma specialiai, pavyzdžiui, smart įrangoje , USB rakte arba naudojama virtualioje aplinkose (pvz., programose kaip „Smart-ID“).
- ***Sertifikato galiojimas*** - E. parašo sertifikatas turi nustatytą galiojimo laikotarpį, po kurio jis gali būti atnaujintas ar atšauktas, jei pažeidžiamos saugumo taisyklės.
- ***Patikimumo užtikrinimas*** - Sertifikavimo paslaugų teikėjai užtikrina, kad sertifikatai yra patikimi, saugūs ir atitinka teisinius reikalavimus. Jie taip pat valdo atšaukimo sąrašą, kuriame pateikiama informacija apie sertifikatus, kurie buvo panaikinti arba pripažinti negaliojančiais.

E. parašo sertifikavimo svarba

- ***Teisinė*** - galiojančių dokumentų patvirtinimas – elektroninis parašas su sertifikatu turinčiu dokumentų visu teisinę galią kaip ir ranka pasirašytas.
- ***Apsauga nuo sukčiavimo*** – sertifikavimas užtikrina, kad elektroniniai dokumentai ir parašai nėra suklastoti, nes tik tikras asmuo gali pasirašyti dokumentą naudodamas savo sertifikatą.
- ***Skaitmeninės saugumas*** – elektroninis parašas su sertifikatu padeda užtikrinti, kad dokumentai būtų apsaugoti nuo modifikacijų po parašo.

Lietuvoje e. parašo sertifikavimas:

- Lietuvoje elektroninių parašų sertifikavimą atlieka įmonės, turinčios teisę teikti sertifikavimo paslaugas, tokios kaip:
- „Latvijas Mobilais Telefons“ (LMT) ,
- „SEB“ ,
- „Swedbank“ ,
- „Smart-ID“ ,
- kiti sertifikavimo paslaugų teikėjai, kurių paslaugos yra pripažįstamos teisme ir valdžios institucijose.
- Tada, kai būtų naudojamas elektroninis parašas su sertifikatu, yra užtikrinama, kad tiek juridinė, tiek fizinė asmens tapatybė patikrinta, o pats parašas būtų saugus ir teisiškai galiojantis.

Telekomunikacijos bendrovės Tele2, Bitė, Telia Lietuva

- Lietuvoje *teikia elektroninio parašo paslaugą, bet tai nėra sertifikavimo paslaugos tiekėjas.*
- siūlo, *leidžiančią naudotis mobiliu elektroniniu parašu*, kuris yra vienas iš populiarių būdų pasirašyti dokumentus naudojant mobilųjį telefoną .
- elektroninis parašas yra pagrįstas „Smart-ID“ technologija, kuri leidžia atlikti elektroninį parašą naudojant mobilųjį telefoną, nes yra sujungta su e.parašu ir tapatybės patikrinimo paslaugomis.
- Šis pasirašymo būdas užtikrina asmenų tapatybės patikrinimą ir saugumą, nes naudojamas dviejų veiksmų autentifikavimas.

Pavyzdžiai Lietuvoje

- **„Elektroniniai valdžios vartai“** (www.epaslaugos.lt):

Piliečiai gali pasirašyti dokumentus, teikti prašymus, paslaugas ir gauti kitus administracinius veiksmus, skirtus naudoti. parašą.

- **„E. sveikata“:**

naudo e. parašą, piliečiai gali gauti receptus, registruotis pas gydytoją ir pasirašyti sveikatos paslaugų dokumentus.

- ***Apibendrinimas:***

Elektroninis parašas yra moderni ir saugi priemonė, leidžianti pasirašyti dokumentus nuotoliniu būdu, užtikrinant tiek patikimumą, tiek teisinę galią. Jo naudojimas plačiai išplitęs tiek viešajame sektoriuje, tiek daug, nes tai suteikia greitą ir saugų būdą atlikti svarbius veiksmus internete.

Video:

[Kas yra mobilusis parašas?](#)

[Kur naudoti elektroninį parašą?](#)

[Kas yra kvalifikuotas elektroninis parašas?](#)

[Kaip pasirašyti elektroniniu parašu?](#)

[Elektroninis parašas jūsų asmens tapatybės kortelėje](#)

[Elektroninių operacijų reglamentavimas ES](#)

Testas

1. Koks yra svarbiausias elektroninio parašo tikslas?

- a) Uždaryti valdžios paslaugų sistemas.
- b.) Leidžia pasirašyti dokumentus ir patvirtinti asmens tapatybę internetu.
- c) Saugoti visus elektroninius laiškus.
- d) Atlikti internetines parduotuves.

Testas

2. Kokią funkciją atlieka e. parašas?

- a) Leidžia kurti skaitmeninius dokumentus.
- b.) Leidžia identifikuoti asmenį ir pasirašyti dokumentus internetu.
- c) Automatiškai perveda mokesčius už paslaugas.
- d) Leidžia naudotis socialiniais tinklais.

Testas

3. Kuris iš šių elektroninio parašo tipo turi teisinę galią, lygią rangą pasirašytam dokumentus?

- a) Paprastas elektroninis parašas
- b) Pažangus elektroninis parašas
- c.) Kvalifikuotas elektroninis parašas
- d) Elektroninis piešinys

Testas

4. Kuris teiginys apie kvalifikuotą elektroninį parašą yra teisingas?

- a) Jis gali būti naudojamas tik neformaliems susitarimams.
- b) . Jis yra prilyginamas ranka pasirašytam parašui ir turi teisinę galią.
- c) Jis nėra teisiškai pripažintas ES.
- d) Jis naudoja tik per socialinius tinklus.

Testas

5. Kas yra pagrindinis skirtumas tarp paprasto ir pažangaus elektroninio parašo?

- a) Paprastas elektroninis parašas turi didesnę saugumą.
- b.) Pažangus elektroninis parašas reikalauja patikimos tapatybės autentifikacijos.
- c) Paprastas elektroninis parašas atitinka eIDAS reglamentą.
- d) Pažangus elektroninis parašas tik valstybinėse institucijose.

Testas

6. Kuris iš šių metodų, siekiant užtikrinti kvalifikuoto elektroninio parašo saugumą?

- a) Paprastas slaptažodis
- b) Tik elektroninis laiškas.
- c) Skaitmeninis atvaizdas
- d.) Tapatybės kortelės, smart kortelės, PIN kodai

Testas

7. Kokios paslaugos būtinos norint gauti sertifikuotą elektroninį parašą ?

- a) Interneto prieiga ir el. paštas
- b.) Sertifikavimo paslaugų teikėjas ir tapatybės patikrinimas
- c) Mobilioji programa ir PIN kodas
- d) Tik pasirašymas ant popieriaus

Testas

8. Kuris iš šių teiginių yra teisingas apie kvalifikuotą elektroninį parašą?

- a) Jis gali būti naudojamas tik neoficialiuose dokumentuose.
- b.) Jis yra prilyginamas rašytiniam parašui teisiniuose dokumentuose.
- c) Jis nesuteikia teisinių garantijų.
- d) Jis gali būti pasirašytas tik su interneto slaptažodžiu.

Testas

9. Kas užtikrina, kad elektroninis parašas nebus pakeistas po pasirašymo?

- a.) Elektroninio parašo saugos raktai ir šifravimas.
- b) Paprastas tekstas dokumente.
- c) Tapatybės patikrinimas naudojant socialinius tinklus.
- d) Skaitmeninio atvaizdo naudojimas.

Testas

10. Kokie dokumentai gali būti pasirašyti kvalifikuotu elektroniniu parašu ?

- a) Tik skaitmeniniai pasirašymo dokumentai.
- b) Tik neformalių sutarčių patvirtinimai.
- c.) Teisiniai, finansiniai ir administraciniai dokumentai, prilyginti ranka pasirašytiems.
- d) Tik sutarčių, pasirašytų per socialinius tinklus.

Testas

11. Kokias saugumo funkcijas turi pažangus elektroninis parašas ?

- a) Tik patvirtinimo kodą.
- b.) Patikimą asmens tapatybės autentifikavimą ir dokumentą nekeičiama užtikrinimą.
- c) Tiesiog pasirašymas naudojant piešimo priimtį.
- d) Tik vartotojo slaptažodį ir PIN kodą.

Testas

12. Kurie iš šių metodų naudojami kvalifikuoto elektroninio parašo autentifikavimui?

- a) Tik socialinių tinklų.
- b) Interneto naršyklės slaptažodžiai.
- c.) Sertifikavimo paslaugų teikėjai ir tapatybės patikrinimas (pvz., ID kortelės

Testas

3. Kokia yra e. parašo funkcija elektroninėje valdžioje?

- a) Leisti registruotis į socialinius tinklus.
- b.) Leidžia elektroniniu būdu pasirašyti dokumentus ir patvirtinti asmens tapatybę.
- c) Užtikrinos tikslų mokesčių apskaičiavimą.
- d) Leisti piliečiams dalyvauti rinkimuose.